

II. évfolyam

Budapest, 1907 február 17.

7. szám

MAGYAR VILÁG

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

HEGJELENIK KINDEN VASÁRNAP.

FŐSZERKESZTŐ:

DR. DEMJANOVICH EMIL

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS:

LAMPÉRTH GÉZA

FELELŐS SZERKESZTŐ:

CSUDÁKY BERTALAN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

II. KER., FŐ-UTCA 4. SZ.

Előfizetési ár: Negyedévre 2-50 K.

Egyes szám ára 20 fillér.

TARTALOM: Bátorító jelenségek: *Vinitius*. — Virágének: *Irisz*. —
Utközben: *Abonyi Árpád*. — Szépanyáink toilette-je:
Krónikás. — Irodalom és művészet: *Helikon*. — Péter Nilles: *Laborcz*.
— A hétről. A budapesti gör. kath. egyháztanács közgyűlése: *Tapolczay*.
— A szerkesztőség üzenetei. — Egyről-másról.

A budapesti görög kath. egyházközség 1907 február 10-iki gyűlésén megválasztott képviselőtestületi rendes tagok:

- Ács Miklós, póstatiszt
Andor Gyula, képvis. házi eln. tanácsos
Andor Tivadar, főgymn. tanár
Bakos János, miniszteri tanácsos
Barna Mihály, háztulajdonos
Berlányi János, min. számvizsgáló
Bordán Gyula, min. számtanácsos
Bukovszky György, fert. inf. igazgató
Bukovszky Viktor, sz. főv. tan. jegyző
10. Csocsán Jenő, rendőrkapitány
Csopely László, főgymn. tanár
Csóra György, min. számvizsgáló
Csudáky Bertalan, főgymn. tanár
Csurgovich Andor, magánhivatalknok
Danilovich Elek, curiai bíró
Demjanovich Emil, főorvos
Drohobeczy Miklós, s. h. igazgató
Dzubay István, m. á. v. ellenőr
Ferenczy József, ny. színházi rendező
20. Gábor András, házfelügyelő
Garancsy Mihály, min. tanácsos
Glaser Jenő Gyula, m. á. v. ellenőr
Gorzó Dénes, elemi isk. igazgató
Habay István, bankpénztáros
Homicskó Athanáz, festőművész
Huszkó Miklós, min. számtanácsos
Illés Jenő, curiai bíró
Illés József, egyetemi magántanár
Janovich Emil, p. t. főtitkár
30. Kádár János, minisz. számenlőnőr
Kádár István, minisz. tanácsos
Karap Ciril, számv. igazgató
Kecskóczy Ödön, polg. isk. igazgató
Krizsánovics István, egészségőr
Legeza Pál, min. s. titkár
Legeza Viktor, polg. isk. tanár
Leóvey Sándor, közg. bíró
Markos Mihály, törvényszéki bíró
Melles Jenő, p. t. számvizsgáló
40. Mihálka Gábor, p. t. főtitkár
Mocsán János, m. á. v. értesítő
Moldován Péter, p. t. ellenőr
Novák Bertalan, m. á. v. főfelügyelő
Orincsay László, ny. rendőrtanácsos
Oszlaczky Szilárd, p. t. főtitkár
Pajkossy István, m. á. v. tisztviselő
Paulik József, nyomdai művezető
Répássy Miklós, főmérnök
Rohay Béla, m. á. v. titkár
50. Roskovics Ignác, festőművész
Ruby Antal, ny. curiai tanácselnök
Schirilla Achilles, kir. albiró
Szabó, Jenő főrendiházi tag
Szabó Orest, min. s. titkár
Szaffka Dénes, törvényszéki bíró
Szaffka Viktor, m. á. v. ellenőr
Szervady László, rendőrelőnök
Szerbák István, ny. gymn. igazgató
Szerbák Elek, m. á. v. főfelügyelő
60. Szuchy Endre, főgymn. tanár
Szuchy János telegkönyvvezető
Toma Szilárd, hírlapíró
Tóth János, m. á. v. mozdonyvezető
Vass János, m. á. v. tisztviselő
Volenszky Gyula, polg. isk. tanár
Zarynczuk Antal, ny. kat. számtanácsos
Zombory János, főgymn. tanár
68. Zubriczky József ny. curiai bíró

Ezenkívül megválasztottak még 25 képviselőtestületbeli póttagot.

A hatvanéves Edison. Hétfőn, február tizenegyedikén lett hatvanéves az újjal legnagyobbat szelleme, Thomas Alva Edison. Ő a technika századának legmarkánsabb képviselője. Csodátevő, mint hohlenheimi Bombastus Paracelsus, varázsló, mint Albertus Magnus, aki egyszerű természeti jelenségek genialis megragadásával mikődésére rá tudta nyomni a rendkívüliség és csodálatosság blyegét. Teremtő a szó legigazabb értelmében, amint ezt alkotásainak legfantasztikusabbjai, a fonográf és a kinematograf tanúsítják. Csodálatos alkot a távirás, távbeszélés, áramfejlesztés és villamos világítás terén, de legnagyobb gyakorlati jelentőségű az izzólámpa-rendszere nek van. Edison 1847 február 11-ikén született egy kis városban, az Ohio állambeli Milanban. Apai részről régi hollandus molnárcsaládból származik, amely 1737-ben vándorolt be Északamerikába. Atyja Milanban gabona- és fakereskedést űzött. Anyja a skót eredetű Elliot családból eredt. Gyermekeiben, úgy látszik, ő ébresztett lázas érdeklődést a tudomány iránt, mert eredetileg tanító volt. Amikor a vasúti közlekedés megindult s ezek a Milan mellett elhúzódnó csatornák véget vetettek a rendszeres hajózásnak, Edison Sámuel, a nagy föltaláló atya, teljesen elszegényedett s átköltözött a Michigan állambeli Port Huronba. A kis Edison kora gyermekéveiben is nagy mértékű olvasási dühével tünt fel. Ismeretes, hogy amikor a városi könyvtár megpillantotta, föltette magában, hogy minden könyvet végigolvas, oly nagy tudománysojmi fogta el. Érdekes, hogy ő, a legmodernebb természetudós, egész életében bizonyos ellenszenvvel viseltette a matematika iránt. Még mint gyermek kezdte Newton törvényeit tanulni, de a képleteknek fennakadt, oly keveset értett az algebrahoz. Mikor aztán valaki a Newton-törvényeket képletek nélkül is megértette vele, a fűcska arra a meggyőződésre jutott, hogy nincs épen feltétlen szüksége a matematikára. Edison először mint újságárus fiu kereste kenyérét a Port Huron és Detroit között lévő vasúti vonalon. S szakadatlan munkában eltöltött életével elért annyit, hogy ma Orangeban nagyszerű laboratoriuma van számos gyárteleppel. Ezt a laboratoriumot azok a nagytökéjű társulatok építették neki, amelyek milliárdokat nyertek szabadalmain. Terjedelmét, készülékeinek s berendezéseinek tökéletességét tekintve, ez a laboratorium a legnagyobb egész Amerikában. Van itt egy teljes technikai könyvtár, továbbá egy muzeum, amelyben a föld összes ásványai, kőzetei és szövetei megvannak. Edison leginkább éjjel dolgozik s még látogatókat is éjjel fogad. Orangeban külön kis színházat építettek abból a czélből, hogy ott Edison kinematográfjai számára fényképfelvételeket eszközöljenek, grammofoija számára pedig külön gyár épült. Már 1890-ben nem kevesebb, mint ötszáz engedélyezett, háromszáz bejelentett szabadalma volt. Gyári munkásnői közül egy Mary Stilwell nevű fiatal leány különösen megtetszett neki, s gyors elhatározással 1873-ban feleségül is vette. Házasságából két fiú és egy leány származott. A két idősebb gyermek beczerő nevei «Dot» és «Dash» voltak, azaz a «pont» és «vonal», a telegrafikus abcé alapelvei. Felesége 1881-ben halt meg s a fájdalom betegé tette Edisont. Később azonban megvizsgálatódt a feleségül vette egy feltaláló és gyáros csodaszép és nagyrételmű leányát. Ekkor építette a Villa Glenmontot, egy Orange melletti park közepén. Második házasságából is születtek gyermekei, egy fiú és egy leány. Azt a férfit, aki gyermekkorában újságárus fiú volt, későbbi éveiben a szerencse minden útjában elkísérte. Neve pedig egy egész világot jelent.

Venezia ünnepe. Venezia Goldoninak, a híres olasz vígjátékíró születésének 200-ik évfordulóját ez évben meg fogja ünnepelni. A venezencei tanács elhatározta, hogy Goldoni műveiből új díszkiadást rendez. Kiadja a költő melodrámaí, komédiáit, a híres visszaemlékezéseit és a költő saját önéletrajzát. Összes művei 25 kötetre fognak terjedni. Lesz olyan kiadás, melynek példányait 100 koronáért lehet megszerezni. Loli herczeg, a Dante-Allighieri Társaság elnöke, felajánlotta, hogy saját költségén Párisban, ahol Goldoni élete végét töltötte, jól sikerült mellszobrot fog felállíttatni a szinpad reformátorának. A február 25-én végbemenő ünnepélyre hazánkból is sokan készülnek résztvenni. Legszebb ünnepélyt Goldoni szülővárosa, Modena, fog rendezni, melyen az olasz kormány kiküldötte is meg fog jelenni, valamint sok kiváló olasz író.

Mióta ismerjük a kínai teát? Érdekes dolog, hogy Angliában az 1678. évben kezdtek a kínai teát használni, attól az időtől kezdve a legutóbbi időkig a kínai teából volt legnagyobb a fogyasztás, 1886-ban a világ tea-fogyasztása felment 600 millió fontra, abból 70 százalékot China szolgáltatott. Az 1800-as évek közepe táján kezdett India, Ceylon és Formosa, valamint Japán a világpiacozon teakereskedésével szerepelni és már 1904-ben 644 millió font volt a világ tea-fogyasztása, India és Ceylon 60, Japán 10 és China már csak 30 százalékkal szerepel, mert a chinaiak a művelést és kezelést nagyon elhanyagolták. Tehát indiai, Ceylon és Japán teát vegyünk.

A
MAGYAR VILÁG

SZÉPIRODALMI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

SZERKESZTŐSÉGE ÉS KIADÓHIVATALA :
BUDAPEST, II. FŐ-UTCZA 4. SZ.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

EGÉSZ ÉVRE 10.— KOR.

FÉLÉVRE 5.— „

NEGYEDÉVRE 2.50 „

MAGYAR VILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
II. KER., FŐ-UTCZA 4. SZ.
KÉZIRATOKAT NEM ADUNK VISSZA.

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Égész évre 10 K. Negyedévre 2-50 K.
Félévre 5 K. Egyes szám ára 20 fill.

FŐSZERKESZTŐ:
DR. DEMJANOVICH EMIL
(telefon-száma: 57 - 70)

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS:
LAMPÉRTH GÉZA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
CSUDÁKY BERTALAN
(telefon-száma: 41 - 24)

TARTALOM: Bátorító jelenségek: *Vinitius*. — Virágének: *Irisz*. — Utközben: *Abonyi Árpád*. — Szépanyáink tolette-je: *Krónikás*.
— Irodalom és művészet: *Helikon*. — Péter Nilles: *Laborcz*. — A hétről. A budapesti gör. kath. egyháztanács közgyűlése: *Tapolczay*. — A szerkesztőség üzenetei. — Egyről-másról.

Bátorító jelenségek.

Irta: *Vinitius*.

I.

A katholicizmus ellenségei és azok, kik a kisázsiai és egyiptomi heterodox egyházak módjára a görög ritust is nemzetiségi egyházakra szeretnék szétarabolni, lépten-nyomon azt igyekeznek elhitetni, hogy a magyar liturgia érvényesülését leginkább a magyar püspöki kar akadályozza. Tudtam, hogy országos bizottságunk elnöke nem osztzik ebben a felfogásban s hozzá fordultam felvilágosításért. Ő pedig, hogy egy újabb faggató interviuet kikerüljön, leültetett és a következőket diktálta tollam alá:

Volt idő, mikor magam is hittem azt a célzatosan terjesztett mesebeszédet, hogy a görög ritus magyar liturgiájának nincs nagyobb ellensége, mint a kihalt nyelv álláspontján levő latin egyház, nevezetesen pedig a magyar püspöki kar. Magam is sokáig hittem e mesét és annak hatása alatt tényleg úgy itéltem meg dr. Böhm János egri és dr. Rajner Lajos esztergomi tudós kanonokoknak az ön legutóbbi cikkében idézett műveit, mintha azok elvileg a magyar liturgia ellen irányulnának. Különösen a Rajner művéből olyasmit véltem kiolvashatni, mintha hazafias szláv ajkú hittestvéreinknek, kik köztudomás szerint oly szívesen engednek tért iskoláikban a magyar nyelvnek, a gör. kath. magyarok tartoznának azzal a satisfactióval, hogy viszont ők is szívesen lássák a szláv nyelvet templomaikban. Én ebben szláv ajkú hittestvéreink hazafiságának és részben katholicizálásának is némi meggyanúsítását láttam és írni álnév alatt kissé idegesen feleltem a Magyar Állam 1902. évi január hó 9-ki számában, amit csakhamar meg is bántam és a cikk ideges hangja felett már a lap legközelebbi számában kifejeztem sajnálatomat. Most pedig újból elolvasva Rajner cikkét, megilletődéssel olvasom annak végső sorait, melyekben az illusztris szerző kifejezetten elismeri, hogy római zárandoklatunkkal és a Szentatyá elé terjesztett emlékiratunkkal eddigi gyakorlatunk *jóhiszeműségét* mindenestre be igazoltuk. Ez az elismerés sokat ér reánk nézve és csak hálások lehetünk érte.

A mesebeszédnek különben volt egy látszólag komolyabb alapja is, mert báró Bánffy Dezsőnek a képviselőház 1896 szeptember 5-ki ülésében tett és ön által szóról-szóra leköszölt nyilatkozatából világosan kitűnik, hogy a magyar püspöki kar, még pedig, — mint báró Bánffy megjegyezte: «nem kellő megokolással», — az akl. or. tervben volt hajdudorogi püspökség ellen foglalt állást.

Hanem hát a magyar liturgia és a magyar püspökség nem azonos fogalmak és az említett mesebeszédet semmi sem czáfolja meg világosabban, mint az a tény, hogy liturgikus gyakorlatunknak mai állapota, mely szerint magyar vidékeinken a templomokban az átlényegülésen és az áldozó pap csendes imáin kívül minden magyar nyelven végeztetik, egyenesen *Vaszary* Kolos Magyarország biboros hercegprímásának típusát viseli. És ez nem pusztán csak személyes ténye a biboros hercegprímásnak, mert ismeretes, hogy országos bizottságunk elnöki tanácsának tisztelgesei alkalmával Schlauch Lőrincz biboros püspök, továbbá Samassa József és Császka György érsek urak is hasonló szellemben nyilatkoztak. Sőt ismeretes, hogy a munkácsi megyés püspökkel együttesen történt fogadtatásom alkalmával a hercegprímás oda nyilatkozott, hogy maga részéről abban sem látna nehézséget, miszerint az áldozó pap csendes imái is magyar nyelven végeztesse. *Schlauch* Lőrincz biboros püspök eleinte nem volt barátja liturgikus mozgalmunknak, de már később ő is támogatta azt a bilingvisztikus megoldást, melyről ön legutóbbi cikkében említést tett, római zárandoklatunk után pedig előttem és egy latin szertartású főpap előtt sajnálatát fejezte ki a felett, hogy agg kora meggátolja abban, amiben ambícióját keresné. ha még fiatalabb volna: hogy t. i. a magyar liturgia ügyét teljes megoldásra vigye.

Az ó-szláv nyelvet úgy a hercegprímás, mint a biboros püspök latin szemüvegen, vagyis *kihalt* nyelvnek nézték s a magyar liturgia jogosultságát mind a ketten az *élő* oláhnyelvvvel állították szembe, ami Rómával szemben kétségtelenül a legnagyobb erősségűnk. Az elhunyt biboros püspök székhelye, *Nagyvárad* mindenestre jó megfigyelőhely volt arra, hogy megbarátkozzék a magyar liturgiával, de tudok én még egy ennél is jobb megfigyelőhelyet és ez: *Gyulafehérvár*. Nem tudom mi, de valami azt súgja nekem, hogy a még fiatal gróf *Majláth* Gusztáv erdélyi püspök lesz az az egyházi fejedelem, aki teljesíteni fogja azt a missiót, amelyre *Schlauch* Lőrincz agg koránál fogva már nem vállalkozhatott.

Reményemet a *genius loci*-ra fektetem, de némi reményt meríték előttem tett két megjegyzéséből is. Az egyikre bemutatkozásom adott alkalmat, a mikor is megjegyeztem, hogy ő olyan helyen lakik, ahol a dolog természeténél fogva behatóan kell érdeklődnie a mi ügyünk iránt. A másik kijelentése pedig a katolikus autonómiát szervező kongresszus egyik ülésén történt. Valami akadály miatt ezt az ülést nem a múzeumban, hanem a váci-utcai

városház üléstermében tartottuk s én egy sarokszéken ülve, budapesti templomunknak küszöbön volt megnyitása miatt éppen azon töprengtem, hogy mi lesz akkor, ha megint valami feladás történik Rómában? Nagyon komolyan és aggódónak nézhettem ki, mert a püspök felém jött, megszólított s kérdezte, hogy mi a bajom? Én őszintén bevallottam töprengésem okát, mire szinte megremegettem és mintha az apostolok egyikét láttam volna magam előtt, midőn azt válaszolta: «Bizzanak a jóakarátú emberekben!»

Talán indiskréciót követek el, mikor ezeket elmondom, de menszen ki az, hogy nehéz küzdelmeink között nemcsak nekem volt szükségem azokra a viasztaló szavakra, melyekre ma sem tudok visszagondolni a legmélyebb meghatottság nélkül. E viasztaló szavakból azok is bátorítást méríthetnek, a kiként én csekély erőmmel fáradoztam.

A magyar liturgiának van az oláh egyházmegyékben még egy harmadik megfigyelőhelye is s ez: *Makó*. Makónak pedig a csanádi püspök a pátrónusa és így igen természetes, hogy *Desseffy* Sándor püspök úrral is kerestem az összeköttetést. Egy ízben magához hivatott és felhívta figyelmemet a német katolikus világ egyik legelőkelőbb közlönyének, a müncheni «Historisch-Politische Blätter» című folyóiratnak 1900. évi 6-ik füzetében megjelent «Die Unirten Rumänen und die Katholiken-Autonomie in Ungarn» című fejtegetése, melyben egy magát meg nem nevező oláh egyházi tudós nemcsak a tervezett magyar országos katolikus autonómia, hanem a magyar liturgia ellen is kemény támadásokat intézett. Egyetértünk abban, hogy ezt nem hagyhatjuk szó nélkül és a támadásra együttes választ készítettünk, mely «Der Nationalismus in der katholischen Bewegung Ungarns» cím alatt ugyancsak az említett folyóirat 1900. évi 11-ik füzetében jelent meg. E válaszban a magyarellenes támadásokra, sajnos, igen fogékony német közönség előtt alaposan lelepleztük az oláhokat, hogy éppen ők azok, kik a legszűkebb nemzetiségi irányt bevették templomaikba és daczára annak, hogy egyházmegyéik hívőinek igen tekintélyes része magyar anyanyelvű, mindenáron nemcsak a római, de még a többi görög katolikusoktól is teljesen elszigetelt nemzeti egyházat akarnak alapítani, e mellett pedig a magyar liturgia megnehezítése végett Rómát és a bécsi udvart úgy informálják, mintha ők templomaikban nem az élő oláh nyelvet használnák, hanem valamelyes *ó-román* nyelvet.

Ez utóbbi célzatos állítás megerősítése végett szatmári helyi bizottságunk akkori elnökét, Melles Emil jelenlegi budapesti apátplébánosunkat egy tanulmány megírására kértem fel, mely «Az oláh liturgia kialakulásáról» cím alatt a Katolikus Szemle 1902. évfolyamának 934-ik kezdőlapján jelent meg. E tanulmányban Melles bebizonyította, hogy az «ó-román» megjelenés legfeljebb csak az 1648—1651-ben *Sylvester* hieromonachus fordításában és Rákóczi György fejedelem költségén Gyulafehérvárott cyrill betűkkel megjelent első Uj testamentumot és Zsoltárkönyvet illetné meg, ez a két könyv azonban már régen kiment a használatból s a most használatban lévő liturgikus könyvek latin betűkkel és teljesen modern nyelven csak a múlt század 70-es éveiben jelentek meg, tehát semmivel sem régiebbek, a mi hajdudorogi fordításainknál. Csak mint kuriózumot említem még meg Melles tanulmányából, hogy az Uj testamentum és a Zsoltárkönyv 1648/1651-ki kiadása mintegy 50% erejéig szláv és egyéb idegen szavakból van egybeállítva és elég nagy számmal magyar szavak is fordulnak elő benne, mint pl.: poruncsi = parancsolat, kelsugul = költség, hiksugul = hűtlenség, pahar = pohár, példa = példabeszéd, oáros = város, kép = kép stb.

(Folytatjuk.)

Virágének.

Szeretnél meghalni...
Ezt monddad nekem;
Megcsókoltam én kis kezed
S virágokat adtam neked
Édes betegem.

Azért adtam, valld meg
Nekik igazán,
Halkan csendben, nagy titokban.
A halálos bajod hol van,
Szép szomorú lány.

Ha tán ott: társtalan
Árva szíveden,
Ezek a kedves virágok
Majd megsúgják, bízd csak rájok:
Gyógyír hol terem?

Egy más árva szívbem...
De csitt — ne tovább!
Kis virágok, várom, várom
Az én beteg kis virágom
Édes válaszát...

Irisz.

Utközben.

Ira: *Abonyi Árpád.*

Zivatar közeledett a hegyek felől. Az a kellemes kilátás örvendezett, hogy a sebesen közeledő viharfölegek ott lepnek egy keskeny erdei útban s minden egyébtől eltékvintve — borig ázom. Fuvarosom ugyan gyorsabb haladásra ösztökölte apró lovacskáit, a kócosz sörényű, borzas macskák azonban nem igen hederítették a biztatásra, az ostorra viszont oly fűrgén rugtak ki, hogy majdnem összetörték a hámfát. Ez a nagy becsületérzés annál különösebbnek tetszett, mert öregrendű s az egész úton föllötte egykedvűen viselkedő szekerem csak alig hogy meglegyintette őket az ostorhegygyel.

— Rugóságak a kend lovai, öreg — mondtam, föltekintve a nagy gyorsasággal közeledő föllegekre, — pedig jó lenne, ha kissé nekibuzdulnának. Utólr az áldás.

A paraszt szintén fölpillantott az égbe s a fejét rázta.

— Nem léssen abbul, könyörgöm, semmi! Nyugton lehet a tekintetes úr. Erre a mi istenverte vidékünkre még nem hullik fölülről áldás, még eső képibe se. Ez a falu egyébként, aki most következik, Magyar-Peterd. Nekem szülötte falum, de már nem lakok ott. Egy kicsi negyedóra múlva benne leszünk. Ott bővön akad üres földel, aki alá meghúzódhatunk, ha véletlenül tán mégis lehullik pár csöpp eső erre a — mondom — istenverte vidékre, ahol is még az eső sem szokott úgy esni, ha szükség vagyon rá, mint másutt.

Az öreg leintett az ostornyéllel s szép szeliden ismét megpiszkálta a lovacskáit: «Gyi, hogy essék belétek a géczy csuda, mennénk tán, hé!»

De bizony csak alig hogy mentünk, inkább másztunk. Az öregnek nem volt sietős az út. Mivel pedig bőszeges tapasztalataim vannak, hogy az ilyen hatvan év körül járó magyar paraszt ólmos nyugalmával nem lehet birni, hagytam, hogy másszunk. Nagyon meg fogok ugyan

ázni, vidéki barangolásaim hosszú listáján ennél azonban sokkal finomabb gyönyörűségek is szerepeltek már és merültek jótékony feledésbe. Néhány perc múlva, a szélzúgással együtt, megjött az első dübörgő mennydörgés is. Aztán hallani lehetett, mint hull alá, szinte koppanó hanggal egy-egy kevés esőcsopp, sebesen, mint a puska-golyó.

— De most azután már csakugyan iparkodjék kend, atyámfia — nógattam újra az öreget — különben ránk szakad az ég.

Az apathikus paraszt megint csak a fejét rázta.

— Elkerüli ezt a mi vidékünket, könyörgöm, még az Úr Jézus is, — mondotta szinte szomorúan, — ne tessék hinni ezeknek az egynéhány csöppeknek, nem léssen ebből semmi. Mindéig eképen készülődik erre felé az eső, aztán mégse húllik le, ahogy dukál, hanem csak csalogatja az embert. Bár igaz, hogy idestova nem is léssen már ő reá szükség, mivelhogy nincs, kinek a kedvéért hulljék.

— Nono! Eső csak kell!?

Az öreg bólintott, hogy ez igaz. Nagyon kell, ahol szükség van rá, minek azonban ott, ahol már nincs rá szükség? Mint például itt, Magyar-Peterden, az ő szülőtte falujában.

— Vagy harmadfél esztendeje nem várja ott az esőt, tekintetes úr, mondhatsz: senki. A vén Kispál Hózes, meg a süket Nagyné, avagy az a pár keshedt háziorzó, ki még otthon lézeng, ugyan nem várja, mivelhogy azoknak mindegy. De hiszen mindjárt meg tetszik látni, miképen sorvadt el az egész falu, holott vagy öt esztendőnek előtte többen lakoztak benne magyarok hatszáznál is, az orosz hiten levőket nem számítva. Én is átköltöztem ide túl Nádasfalura e — ahol meg tetszett fogadni — a nagyobbik leányomhoz.

— A többiek is elköltöztek?

— El ám, de messzire — válaszolt az öreg s csöndesen fősóhajtott — igen messzire mentek az én két legény fiammal, meg a kisebbik hajdon lányommal együtt. Mert hogy ezek az én gyermekeim is Amerikába mentek.

— Hát az jó messze van.

— Bizony messze! Magam is elmentem volna vélek, de az ilyen rogyadozó, koros embert nem engedik bé abba az Amerikába, hanem csak a munkabíró, a fiatal és a pénzest. Már pedig pénz csak annyi volt, amennyi ő nekik kellett. Nekem már nem jutott. A házam ugyan még megvan, kináltam is akkoriban fűnek-fának, de ház a kutyanak kell. Nem vásárlá meg senki, — még bitangba se, félingyen, ahogy kínáltam. Igaz, hogy nem is volt, aki megvásárolja, mert — mondom — aki csak mozdulni tudott, mind elvándorolt és bément abba az Amerikába, ahol meg lehet élni, nem úgy, mint itt.

— Meg kell ott is dolgozni a kenyérért, atyámfia, csak úgy, mint itt.

Ráhagyta, hogy ez igaz. Munka nélkül nem potyog semmi, de ott legalább látszaja van a becsületes magyar munkának, nem úgy, mint itt.

— Mink is dolgoztunk itt e Peterden, hogy majd leszakadt tőle a derekunk, de jöve egymás hegyibe két rossz esztendő s ettől elvágódtunk... Szaladozánk mi aztán, könyörgöm, Ponczisztól Pilátusig, hogy esmét talpra álljunk, de nem lehetett: az urak nem engedték. Jött a szolgabíró, jött a jegyző, meg az adó, meg a sorozás, meg a többi isten csapása s ettől még jobban elvágódtunk. A marhát el kellett prédálni, különben fölfordult volna. Nem volt takarmány. Pénzért se. Imádságért se. Még a papunknak se. Tehát ki húzza az ekét? Meg érdemes-é szántani, ha úgy se magunknak szántunk, hanem a fiskusnak, amely nem engedett a maga nagybélű jussából, hiába instancziáztunk. És tehát így volt.

Az emberek elkezdtek menni, menni... és elmentek. Most aztán olyan csöndes a falu, mint a temető. Bétülhet a fiskus, ha akar — sirásonak.

Az öreg meglegyintette lovacskaí fölött az ostort, de a viláért sem vágott volna rájuk. Kenyérserzői voltak — kímélte és szerette őket.

Az eső dolgában, úgy látszik, csakugyan igaza lesz. Heves szélvihar sívított végig az erdőségen, a mindenfelé beborult égen villám villámot ért, a felhők csatornáiban azonban nem nyíltak meg. Néhány koppanó esőcsepp még lehullott itt-ott, de ezzel vége is volt. Hinni kezdem, hogy ennek a felvidéki szímmagyar falunak völgyét csakugyan el szokta kerülni az áldás.

Nemsokára bekocogtunk a faluba.

Csöndes hely volt, az bizonyos. Az egész hosszú utcában, melyen az öreg végig hajtott, egy szál kutya sem ugatott meg. A parochia tájkán valami vénasszonyféle ödögött egy ruhakosárral. Ebben azonban nem ruha volt, hanem falevél.

— Az ott a süket Nagyné, — mondotta az öreg — levelet viszen az erdőbül a tiszteletes úr teheneinek, mert-hogy fű nem lett. Leperzsel mindent a kánikula. Hetek óta nem esett errefelé az eső, kiszült a földbül ez okon még a legszijasabb útifű is.

Néhány perc múlva behajtott egy düledezőféiben levő, elhagyott, giz-gazos portára és megmagyarázta, hogy ez a háztáj az övé, megfogja abrakolni a lovait, azután ismét befog és egy óra múlva tovább megyünk.

Leszálltam a szekérről.

— Nem lett volna okosabb a kocsmánál megállani? Ott valami harapnivaló is akadt volna.

Az öreg rám nézett. Valami olyasmi világított ki rosszaló tekintetéből, hogy lám... be hiába beszél az ilyen városi ivadéknak az ember, nem érti ez meg az igaz magyar beszédet, holott pedig már vagy három órája hallja.

— Kocsmá vagon itt, tekintetes úr, — szólt fejével intve — de kocsmáros nincs. A kocsmá ott nyavalyog e egymagán a jegenyefák túlsó végében, a kocsmáros azonban már rég nincsen benne.

— Nincs-e? Az is kivándorolt?

— Nem a! Csak bezárta a kocsmát és elment. Minek is maradozott volna, ha nincs itt senki?

— Akkor tán a tiszteletes úrnál kaphatnánk valamit?

— Lehet, bár nem gondolnám...

— Nem szereti a vendéget?

— Nem az a baj, könyörgöm, — magyarázta az öreg, miközben szénát vetett lovai elé s lassú tempózással kiránczigálta tarisznyáját az ülés alól, — hanem az a baj, hogy igen beteg. Elmúlt egy esztendeje, hogy se beszélni, se járni nem tud. Tavalyiban volt ugyanis, hogy künn a mezőn jártában egyszer csak megfordult enmaga körül s úgy összeesett, mintha lekaszták volna. Attul fogva örökkön az ágyat nyomja. Testvérménje vagon mellette, az gondozza és az ügyel a parochiára is. Pedig bizony nem érdemlette meg ezt a nyomorúságot, mert áldott, igaz ember volt, sokat lóított-futott a mi dolgunkban is, de persze hiába... mégis csak szét kellett innét szóródnunk százegy felé, ki merre látott. Azonban ihol, jó szívvel szelnék a tekintetes úrnak a kenyereimbül, meg a szalonnámbul, ha meg nem vetné.

Köszönettel elfogadtam.

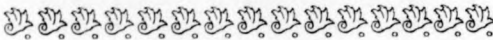
Egy darabig aztán szó nélkül bicskáztuk a kenyeret, meg a szalonnát. Sehogys ment a beszéd. Az öreg inkább haragos elborulással, semmint bánatosan mutogatott falatozás közben hol erre, hol arra a portára: ez is üres, az is üres, amaz is üres... a tizedik is üres. Egy lélek sem maradt bentök. — Minden a fiskusé — úgy-mond — eladták volna porciói fejében egynéhány kócosz

forintért is, de nem volt, aki megvegye. Ingyen sem kellett senkinek. Még a kocsmárosnak se. Az is elment másfelé ebből a csöndes faluból, amelyik ugy-e bizony, hogy milyen csöndes?»

Hát biz ez olyan nagyon csöndes volt, hogy szinte mellbe vágta az embert. Egy csomó pitvaros ház szép sorjában, egymás mellett és egytől-egyig üres. Az udvarok földje benőve gazzal. Az ablakok kitörve, ajtóik sehol (főfűtötték őket), összeomlott kémények szétmállott téglái az udvarokon, kivágot gyümölcsfák csonka törzse a kertekben, pusztulás, elhagyatottság, csönd, mint valamely véres ütközet után a csatamezőn, ahonnan már a halottfosztogató rablók is eltávoztak...

Nem szóltam egy szót sem. Némán fogyasztottuk a kenyeret, meg a szalonát. Az öreg paraszt sem beszélt, csak néha intett egyet-egyet az üresen tátongó házak felé s dörmögte valami haragos, fanyar gúnnyal a fogai között:

— Minden a fiskusé, mondom... megeheti.

Szépányaink toilette-je.

Fakó foliánsok, elsárgult írások, porlepte krónikák nyomán arról akarok itt elmondani egy és más érdekes dolgot: hogyan öltözködtek a régi időkben a szépségükről, de egyszersmind női nemes erényeikről már akkor is világhíres magyar asszonyok és magyar lányok, a mi szépányaink.

A magyar nők viselete a legrégibb időkben tulajdonképpen csak egy darab ruhából állott, amely egész testüket, a nyakotl egészen a bokáig befőrdte és ezt az egész magyar ruhadarabot hívták akkor szoknyának.

Csak a XVII. században kezdtek a főlő és alsó részt külön választani annyiban, hogy más-más szövettel készítették, de azért derékban összevarrták. A következő századokban aztán már egészen külön is választották és ekkor már a szoknya elnevezést is csak a mai értelemben, a derékon alóli ruhára használták.

A szoknya rendszeren virágos, klárissal, kivarrással díszített kelméből készült. Télire szokás volt szőrmével, nyárra bársonnyal, majd a csipkedivat bejövetele óta csipkével díszíteni. Szabása is többféle volt. Voltak hosszú, kerekaljú és úgynevezett «uszályos» aljú szoknyák és voltak aztán egészen rövidre vágottak is.

Főlő ruha volt a mente és a suba. Az úri asszonyok különösen ez utóbbit kedvelték és ünnepi alkalmakra mindig ezt öltötték föl, míg a mentét többnyire csak otthon, a ház körül használták.

A subának is többféle szabása volt. Viseltek hosszú, közepes és kis, rövid subát. A kis suba csak deréig ért és ezt csak a fiatal leányok viselték. Az úgynevezett «nyári suba» valami könnyebb kelméből, a «téli suba» pedig posztóból vagy bársonyból készült és szőrmével volt prémezeze s bélelve. Néha megfordítva: a bélés készült posztóból és a szőrme volt kívül.

A szoknya elé kötöttek: «előruhát» kötötték, mely többnyire fátlyából, finomabb vászonból és patyolatból készült. A derékon övet hordták, mely szintén többféle volt. Az úgynevezett «heveder-öv» aranyból, ezüstből, drága gyönggyel és klárisokkal kirakott finom művű ötvös-munka volt; a «párta-öv» kemény szövettel, a «zsinór-öv» arany- és ezüst fonalból vagy selyemből készült.

Keztyűt rendszeren télen is, nyáron is hordtak a magyar nők. A téli keztyűt szőrmével vagy hattyúbőrrel bélelték, a nyárit pedig csipkével díszítették. A zsebkendőt, melyet «kendő-kezekenyő»-nek neveztek, rendszeren nem a zsebben, hanem a kezükben hordták. Igen régen, már a mohácsi vész korában, divatban volt hölgyeinknél a legyező is, mely a XVII. században leginkább strucc-tollból készült. A főrangú hölgyeknek selyemből készült és aranyalny szegelt legyezőjük volt.

Az asszonyok és leányok viseletét leginkább a *fejrevaló* különböztette meg egymástól.

Az asszonyok kontyukra tűzött fejkötőt viseltek, mely vont aranyból, ezüstből vagy színes selyemből készült és zománczos, drágaköves boglárókkal és gyönggyel volt díszítve. A fejkötőnek mintegy kiegészítése volt a «fedél» vagy «fejszorító». Ez szintén aranyból, ezüstből vagy kelméből készült és arra szolgált, hogy a haját a homlokhoz szorítsa.

A leányok fejdíze az a bronz alakú «párta» volt. Innen a közmondás: «pártában maradt».

A párta alapja valami keményebb szövettel készült, erre jött a bársony vagy atlasz, amely rózsákat, pillangókat és madarakat ábrázoló gyönggyökkel és drágakövekkel volt bőven kirakva. Voltak tiszta aranyból és drágakövekkel készült párták is, amelyeket természetesen csak a gazdagabb és előkelőbb családok leányai viselhettek. Úgy a fejkötőnek, mint a pártának kiegészítő része még a hozzájuk tűzött fátyol, az úgynevezett «orczatarakó» volt, mely gyakran egész földig ért.

Az erdélyi magyar nők viseletéről báró Apor Péter mond el némely érdekes dolgokat «Az régi Erdélynek köntöseirol» című művében. Ő írja, hogy Erdélyben «régén a főasszonyok geleznában jártak». Hogy azonban ez a «gelezna» milyen volt, azt bővebben nem írja le, csak annyit mond róla, hogy ki nyestből, ki petymetből csináltatta azt, már akitől hogyan teltet.

Az erdélyi lányok fejkünn hat csontból álló, szőrrel erősen megkötött, gyönggyel és klárisal kirakott magas, hátra függő koronát viseltek.

Még a főasszonyok közül is sokan «ráncczos piros csizmát» hordtak. Otthon kis mentét viseltek, temetésekre, lakodalmakra, templomba és egyéb ünnepi alkalmatosságokra pedig palástban jártak. A palást kétféle volt: nyári és téli. Sima vagy virágos bársonyból, bíborból és selyemből készült. Az öregebb asszonyok fekete selyemből készült nyári palástot viseltek, melynek gallérija csipkével volt kirakva.

Kis subájuk is volt akkor a kisasszonyoknak — írja Apor — s a főemberek leányainak; még pedig vörös, zöld, meggyszín és másszínű bársonyból. Ez a kis suba bő és széles volt, de rövid és a derékon alul nem ért. A galléria nyesttel vagy nyusszattal volt bélelve és erősen megrakva arany vagy ezüst csipkével és kötéssel. Igen ritka volt akkor Erdélyben a jőféle vörös kaláris-öv, épen csak a nagyúri asszonyok viselték.

A kisasszonyok, sőt az előkelőbb nemes leányok is a fejkünn kétfelel a homlokukra fölereszteve sok színű festett strucc-tollat viseltek. A hajukat kétfelel vassal megmelegítvén, megfordították és akitől teltet, azok drága gyöngyöt is fűztek belé.

Érdekes volt a régi székely asszonyok viselete is. Ezek nagy kontyot hordtak, amelyekbe két nagy tűt szúrtak. A tűnek a kontyból kiálló végén arany vagy ezüst gomb volt. Olyanok voltak ezek a kontyos székely asszonyok, — jegyzi meg humorosan Apor — mintha két szarvuk lett volna a fejük búbján.

Krónikás.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

A Kisfaludy-Társaság ünnepe. A Kisfaludy-Társaság Kisfaludy Károly születése évfordulójának emlékeztetére mult vasárnap tartotta meg hatvanegyedik ünnepi közgyűlést az Akadémia dísztermében. Az elnöki asztalnál *Beöthy Zolt,* *Berzevicsy Albert,* *Vargha Gyula* és *Kozma Andor* ültek, körülöttük a társaság tagjain kívül *Wassics Gyula,* *Zsilinszky Mihály,* *Bárzsy István* és a testvér Petőfi-Társaság képviselében *Ferenecz Ferencz,* *Lampérth Géza* és előkelő hölgyközönség. *Apponyi Albert* gróf kultuszminiszter elfoglaltsága miatt levélben mentette ki magát. A nagy közönség, főképpen az ifjuság, mely például a Petőfi-Társaság üléseinek oly lelkes és buzgó látogatója, ezúttal kissé gyéresebb számban jelent meg, ami talán a bár értékes és tartalmas, de mégis kissé «öreges» programnak tulajdonítható, melynek keretében ez alkalommal elbeszélés, novella egyáltalában nem szerepelt. Ezt nem tekintve azonban a mit a program nyújtott, mind elsőrendű, nagyértékű irodalmi alkotás. Az ülést *Beöthy Zolt* elnök nyitotta meg az idegen irodalmi áramlatok veszedelmes hatásáról s ezekkel szemben a nemzeti lélek szükségességéről mondott gyönyöri

beszédrel, fejtegetvén a Kisfaludy-Társaság irodalmi törekvéseit. — Mi a mi célunk? mondotta egybek között Beöthy — készen fogadni a művelt világ szellemi mozgalmából a haladásnak minden tényezőjét, de őrizni és kifejteni a magunk ősi valóját. Ehhez, ennek eredetiséhez idomítani mindazt, a mit idegenből veszünk. Az emberi haladáshoz kapcsolni nemzeti haladásunkat s ennek érdekében fáradszónal értékesíteni amaz. Az emberiség életét élni, de a magunk nemzeti módján. Ez a hagyomány régestrég, a keresztény kultúrába lépésünköt mintegy az életöztön biztosságával uralkodott egész szellemi történetünkben, migsem Széchenyi lángelméjében s általa a nemzet lelkeben tudatosá lett. Mélyreható bölcselkedéssel mutatta ki ezután Beöthy nemzeti érzésünknek szinte ösztönszerű megnyilatkozásait, sugalmait, állandó és egyetemes erejét. Gyönyörűen fejtegette tovább azokat az okokat, melyek az idegen áramlatok befolyását elősegítik. Majd áttért a politikai művelődési fejlődés nehézségeire: végül pedig így fejezte be fölolvását: A magunk nagy költőit, költőit és nemzeti nagyságunkat mindig tárt szívvel, minden divattól érintetleneknek, minden divaton felülállónak tartjuk, érezzük, szeressük. A Kisfaludy-Társaság mindig ezt hirdette és mindig ezt fogja hirdetni. *Vargha Gyula* titkári jelentése után *Kozma Andor* adta elő *Endrődy Sándornak* «Föl a porból!» című megragadó erővel teljes remek költeményét, melyben az immár deres fűrt, de ifjú lelkű költő a nyegle és koravén ifjúság közé csordít az ő gyönyörű egészséges poézisének virágos ostarálvát. Ezután *Alexander Bernát* olvasta fel «Világirodalom» című mélyen járó és magvas tanulmányát, majd *Vargha Gyula* szavaltta el «A szalkai diadal» című hazafias költeményét, melynek tárgyát a török-magyar viaskodások idejéből merítette a költő és lendületes meleg strófbának dicsőíti benne a magyar vitézség, hősi önfeláldozás régi virtusát. Az utolsó felolvasó *Berczik Árpád* vöf. A koszorús vigjátékiró «Arany» című legújabb vigjátékának néhány aranyos humorú, pompás jelenetét mutatta be s a közönség hálás tapsai már itt jeleztek az elővendő szinpadi sikert. *Kozma Andor* tett ezután jelentést a régi és új pályázatokról s ezzel az ülés végét ért. A társaság tagjai és meghívott vendégei a Kontinental-szállóban lakomára gyűltek össze, hol a Gyulai-serleggel kezében *Berczik Árpád* mondott kegyeletes emlékbeszédet a társaság egy rég elhunyt tagjáról: *Nagy Ignác*ról, a mult század negyvenes éveinek népszerű dicsőly- és vigjátékirójáról. A lakomán *Beöthy Zsolt*, *Rákosi Jenő*, *Berczik Árpád*, *Herczeg Ferencz*, *Pekár Gyula* mondtak érdekes felköszöntőket.

A magyar hölgyek *Thaly Kálmán*nak. Gyönyörű, lelkes, meleg ünnepség színhelye volt szerdán a függetlenségi pártkör helyisége. *Thaly Kálmán*nak, a Rákóczi-kor halhatatlan érdemű historikusának hódoltak a magyar úri asszonyok, olyan kedves, megható módon, ahogyan csak igazán nemes, gyöngéden érző magyar asszony-szívek tudnak ünnepelni. A kör dísztermében gyűltek össze a hölgyek, ahol ez alkalommal több politikus. Iró is megjelent s riadó éljenzéssel fogadták belépésekor az ősz történetíró, akit *Rudnay József*nek, az Országos Nőképző Egyesület elnöke üdvözölt először, magas szárnyalású, lelkes beszédben méltatva azokat a hervadhatlan érdemeket, melyeket *Thaly Kálmán Zrínyi Ilona*, *Rákóczi* és és a bűjososok szent hamvainak hazahozásával szerzett. Beszéde alatt hült le a lepel (*Rákóczi* színeivel) az ajándékul adott, *Maróthy* szobrász tervezte emlékről, mely asbest márványlapon művészi ezüstkoszorú *Kossuth* Ferencz következő fölírásával: «Visszaadtad a hazát *Rákóczi*nak és *Rákóczit* a hazának.» Gróf *Benyovszky* Sándorné a magyar honleányok albumát nyújtotta át az ünnepeltnek, amelyben a hölgybizottság négyyszáz tagjának neve van, holokán *Thaly* czimere s egy cserfaág, első lapján pedig *Rákóczi*-korabeli betűkkel *Lampérth Géza* következő ajánló sorai:

Ki egész szép, munkás élted'
Egy eszmének áldozád —
A legdicsőbb magyar asszonyt
S dicsőséges nagy fiát
Ki az édes homi földnek
Szent ölére elhozád:
Honleányok hű szívének
Nem hervadó virága
Köszönt im, a magyar hölgyek
Hódolata, hálája,
Thaly Kálmán
Nemes íródiákja! Fejedelmünk

A poétikus ajánlást *Bernáth Gézá*né tolmácsolta az ünnepelt előtt közvetlenül, meleg hangon, mire *Thaly Kálmán* hosszabb beszédben válaszolt. Meghatottságtól remegő hangon mondott köszönetet a kedves megemlékezésért és rajongó lélekkel glorifikálta *Rákóczi* Ferencz és dicsőséges édesanyja, *Zrínyi Ilona* emberi és hazafiúi tündöklő érényeit s követendő példaképen állította őket minden idők magyarjai elé. Végül arra kérte a hölgyeket, hogy *Zrínyi Ilona* halálának évfordulóján, február 18-án, tegyenek koszorút a nagyszonyu koporsójára, a kassai székesegyházban. Az ünnepelő közönség lelkesedéssel tett erre fogadalmat s ezzel a magasztos akkorddal végződött a gyönyörű ünnepség.

Szikszay-kiállítás. *Szikszay* Ferencz, a jeles fiatal magyar festőművész, aki régebbi idő óta állandóan külföldön tartózkodik, művészi munkásságának újabb terméséből mutat be egy csomó képet a «Könyves Kálmán» szalonjában. *Szikszay* különös szeretettel festi a tengert s a breton partvidék életét. E tárgyú képein (*Orkán*, *Szürke tenger*, *Hullámok*, *Holdas éj*, stb.) sok a hangulat, a szín és erő, csak az a kár, hogy mindez — idegen. Azzal a reménységgel nézzük a fiatal mester egyre fejlődő talentumának értékes termését, hogy a ködös breton partokról vissza fogja hódítani őt a napugras magyar róna és a szeliden ringó magyar tenger.

Munkácsy képeinek veszedelme. Megrendítő hír érkezett e héten Londonból. *Munkácsy Mihály* két nagy festményét, «*Krisztus Pilátus előtt*» címűt és a «*Keresztrefeszítés*»-t, amely *Wanamaker* filadelfiai milliomos tulajdonja, a minap nagy veszedelem fenyegették. Ezek a képek *Wanamaker*nek Pennszilvánia államban lévő nyaralójában voltak, ahol a mult szombaton reggel ismeretlen ok miatt tűz támadt. A villában lévő értékes képgyűjtemény, amelyet hét millió dollárba becsülnék, egészen elégett és csak *Munkácsy*nak két képet tudták megmenteni. Ez a hír mélyen megrendít bennünket. Megriaszt az a gondolat, hogy az a két hatalmas, örökbecsű remekmű, amely a magyar géniusz dicsőségét hirdeti világszerte, elpusztulhatott volna s az emberiség szegényebb lett volna két olyan kincsessel, amelylyen egy magyar ember ajándékozta meg a világot. S mikor olvassuk a veszedelem híret, egyúttal mély szomorúság fog el, hogy ime, egy fölünk annyira idegen műpártoló birtokában vannak e képek, mikor idehaza anyai a gazdag magyar úr, aki csak önmagát tisztelne meg azzal s nemzetének tenne szolgálatot, ha *Munkácsy* világhírű remekeiért áldozatot hozna.

Kisfaludy emlékezete. A magyar vigjáték atyjának, *Kisfaludy Károlynak* emlékét a Nemzeti Színház is kegyelettel ünnepelte meg azzal, hogy egyik legkedveltebb, még ma is hatásos vigjátékát a «*Pártütők*»-et előadta. A hétfői ünnepi előadást zsefolt ház nézte végig s a közönség zajos tapsai között játszottak, a színház legjava művészei s szeretetteljes játékukból kiragoygott *Kisfaludy Károly* nagy talentumának melege és fénye.

Árpád fejedelem emléke. Honszerző nagy fejedelmünk emlékezetének méltó ünneplésére készül az egész ország. Legutóbb a Magyar Tudományos Akadémia határozta el, hogy *Árpád* fejedelem halálának ezredik évfordulóját, mely tudvalevően a jelen esztendőre esik, nagyszabású díszüléssel ünnepli meg. Az ünnepi díszgyűlés tárgysorozata a következő: *Berzeviczy* Albert előnik megnyitó beszédet mond, az emlékbeszédet *Csánki* Desző, a jeles történet-tudós tartja, *Goldzieher* Ignác szintén értekezéssel, *Kozma Andor* költeménnyel, *Herczeg* Ferencz pedig elbeszéléssel vesz részt az ünnepen.

A **Péczy-pályázat.** A Magyar Tudományos Akadémia főtítkári hivatala jelenti, hogy a Péczy-féle regény-pályadíjra az 1905. és 1906. években megjelent, magyar történelmi tárgyú vagy háttérű regények pályázhatnak, másodsorban pedig a magyar társadalmi életből vett regények, akár komolyak, humorosak vagy szatirikusak. Pályaműnek tekintetik minden, 1905 vagy 1906-ban nyomtatásban, akár önállóan, akár folyóiratban vagy hírlapban megjelent magyar történelmi vagy társadalmi életből vett regény. A kelet nélkül megjelent művek ki vannak zárva a pályázatból, pályadíjat — ezer arany forintot — csak úgy adják ki, ha a bíráló bizottság a pályaművek között jutalomra méltót talál. A pályadíj meg nem osztható. Az Akadémia föl hívja a pályázni kívánó írókat, hogy műveiket 1907 január végéig a főtítkári hivatalhoz küldjék be. *Helikon*.

Páter Nilles.

Nilles Miklósnak, az innsbrucki jezsuita-egyetem kormányzójának haláláról fájdalmas részvétellel adtunk hírt lapunk előző számában. Az európai híru egyháztudós halála olyan nagy veszteséget jelent, hogy ki kell emelni a hétköznapi események sorából és megrendülten kell megállnunk a fájdalmas momentumnál, hogy az egyház e lelkes, tudós, fenkölt szellemű papja elköltözött erről a földről. Erdemeit nem lehet egy rövid megemlékezés keretébe foglalni, mert ő ama kevesek közé tartozott, aki munkásságával maga egész könyvtárt reprezentál, mint kánonjogász, mint liturgikus olyan művekkel, tudományos megállapításokkal ajándékozta meg a világot, hogy a vallástudományosságának és egyházi irodalomnak egyik apostola volt. Az innsbrucki egyetem tanári állásában csöndesen, a hit energiájával, a lelkesedés hevületével dolgozott. Mint jezsuita atyát a maga pápi hivatása ihlette a Jézus szentségének szívének kultuszára és nagyértékű munkák hirdetik e téren áhitatát, lelkeségét. De tudományos munkásságának egyetemes méltánylása akkor kezdődik, amikor egymás után jelennek meg liturgikus művei. Bennünket, görög katolikusokat ez a munkássága érdekelt leginkább és valóssággal a lelkünkhez is köti ezt a ragyogó, nagy, kutató elmét, akinek főműve, a *Kalendarius manuale* vagy teljes czímen a *Heortologion seu Kalendarius utriusque ecclae 2. vol. 1880–81*, második kiadása pedig *Kalendarius manuale utriusque ecclasiae occidentalis, et orientalis 2. vol. Oeniponte, 1890–97*, korszakalkotó munka, amely gondos összehasonlításban mutatja ki az egyházi ünnepek egymás közti viszonyát s ez ünnepek eredetét érdekes historiai adatokkal fedi fel. Meg van írva e munkában a liturgia teljes irodalma, az összes szláv és keleti nyelven íródott liturgikus műveké is. E könyvben a keleti rítusról szólóan ismerteti a görög, szír, kopt és örmény elágazásokat, a görög rítus mellék-elágazásait, amelyek a gr. purus, gr. melchita, gr. slavus, gr. rumenus. Ismerteti azokat a különbségeket is, amelyek a görög rítusnál országok szeint is fölmerülnek. És itt fölemlítjük, hogy Páter Nilles a keleti egyház és a szláv liturgia körüli tanulmányainak nagy részét magyar földrön végezte. Hosszabb ideig folytatott kutatásokat Magyarországon és írt is e kutatások eredményeképp egy nagyszabású munkát *«Symbolae ad illustrandam historiam ecclasiae orientalis in terris Coronae S. Stefani»* czímen. E munkájában historiai világitásba helyezte és kritikával kísérte a magyarországi felvidéki görög katolikus, román, szerb, örmény egyházak unióját a római egyházzal. Ez a műve bír a legnagyobb értékkel előttünk s örökké felelhetlenné teszi a kiváló egyház tudós emléket. Írt még néhány munkát, ha jól tudjuk, számszerint ötöt, amelyekben a keleti egyházzal és a szláv liturgiával foglalkozik; mind becses, nagy értékű művek, amelyek Nilles Miklós nevét az egyháztörténelem lapjain megörökítik. Mi, görög katolikusok hálaival vagyunk eltelve emléke iránt, mert nagy ingadozások, bizonytalanságok között a liturgikus nyelv használata terén irányokat mutatott, ösvényeket vágott és a historiai, tudományos adataival hozzájárult ahhoz, hogy az e téren uralkodó chaoszba egy kis világosság derüljön. Illusztrris vezércikkirónk: — *Vinitius «Bátorító jelenségek»* cz. cikkének II-ik részében még több érdekes adattal fogja megvilágítani Páter Nilles-nek nagybecsű egyháztudományi munkálkodását és szereplését.

Laborc.

A HÉTRŐL

A budapesti gör. kath. egyháztanács közgyűlése.

Egyházunk hitéletében emlékeztetés eseményét képez a budapesti gör. kath. hitközség f. hó 10-én d. u. 5 órakor a főváros közgyűlési termében tartott közgyűlése. Ismeretes az az évtizedes küzdelem, melynek harcsojai között hitsorsos értelmiségünk legkiválóbbjait tisztelhetjük. kik minden tehetséggel és buzgósággal a dőrekedtek, hogy az ország szívében, hazánk fővárosában részünkre egyházközséget, külön templomot szervezzenek. Voltak nehézségek, ellenzések és különféle akadályok, de nagy-

jaink nem csüggedtek és az álmok, melyeket szívök legszébb vágyakozása szőtt, megvalósítottak.

Van egyházközségünk, saját templomunk, vezér gyanánt buzgó, nagynevű lelkészünk, s minden felsőbb hatóság által jóváhagyott önkormányzati szabályzatunk. Az előkészítő bizottság, melyet az 1895-ik évi első közgyűlés küldött ki, most számolt be évtizedes munkálkodásáról, s rámutatván a kiküzdött sikerekre, helyét az új rendes szervezetnek adta át.

A közgyűlés egész menete lélekemelő s az őszinte lelkesedés dolgában harmónikus volt. Érdemes apátlelkészünk, Melles Emil, buzgó ima után magasszárnyalású beszédben változta a lefolyt küzdelem, melynek gyümölcseként immár saját templomunkban imádhajtuk Istent, a főváros nagylelkű közönségét kegyuruknak tisztelhetjük, s törvényesen jóváhagyott önkormányzattal is rendelkezünk. Ezen önkormányzat alapszabályai szerint a végleges szervezet megalakítása képezi a közgyűlés tárgyát. Bizik minden tekintetben érdemes értelmiségünk s a választók buzgóságában s komoly lelkesedésében s kéri, hogy e czélt a legmértöbb módon szolgálják. Szíve óhajta s legszebben teljesült, mert az együttes érzés teljes bensőségével mindenki az ügghöz fűzött várakozásoknak megfelelt.

Miután a küzdelem jogosságának történelmi beigazolása végett az 1895-iki közgyűlés eredeti jegyzőkönyvét felolvasták, a szervező-bizottság elnöke, dr. Pásztélyi Jenő ügyvéd, lendületes szavak kíséretében részletesen beszámolt munkálkodásuk történetéről és sikereiről, mely jelentését elismerésünk jeléül s az ügy teljes megvilágítása céljából egész terjedelmében itt közöljük:

Tisztelt közgyűlés! Budapesti görög szertartású kath. egyházközségünk önkormányzatú új- és az arra hivatott felsőbbök által jóváhagyott alapszabályai értelmében mai napon önkormányzatunk szervei újból választván, az 1895. évi január hó 6-ik napján tartott ösgyűlésünkön nyert megbízatásunk megszünt; és midőn ma, mint az ösgyűlés bizalmának letéteményesei és mint az egyházközség tanácsstagjai, mandátumainkat a tisztelt közgyűlés kezébe letesszük, a következőkben van szerencsénk előadni jelentésünket:

Az 1895. évi közgyűlésen nyert megbízatásunkhoz képest első lépésünk az volt, hogy a főmagasságú biboros Hercegpármást kértük föl arra, hogy Budapest fő- és székváros törvényhatósági közgyűléséhez intézzet és a kegyuraság elismerése iránti kérvényünket a fő- és székvárososhz pártolólag tegye át és szent ügyünket magas védelmébe fogadja.

A főmagasságú biboros 1895. november hó 5-ik napján 5788. sz. a. kelt magas átiratával kérvényünket oly meleg és magas személye iránt elvülhetetlen hálara kötelező módon ajánlotta a székesfőváros figyelmébe, hogy annak következtében a fő- és székváros 1898. évi június 30-án tartott közgyűlésében a fővárosi tanácsnak a tisztí ügyzésséggel és a jogügyi bizottmányal egyetértőleg hozott kedvező előterjesztése alapján egyházközségünket, helyesebben budapesti gör. szert. kath. plébániánkat kegyurasága alá fogadta és ehhez képest azon javadalmazásban és anyagi támogatásban részesíti, minő azt a kegyúri jog gyakorlása alapján megilleti.

A székesfőváros közgyűlési határozatának kézhezvétele után folytatott tárgyalások során a főváros megállapította a plébánia föllállításával és a kegyúri jog gyakorlásával együtt járó azon terheket és javadalmazást, amelyre plébániának a kegyúri jog hármas alkateleme a «dos», «aedificatio» és «fundus mellett jogot formálhatott s miután a mai templomunk átengedésére, továbbá a lelkész, segéd-lelkész és kántori állások szervezésére és javadalmazására, végül pedig a templomunk renoválása és ritusunk kívánalmai szerinti átalakítására vonatkozó közgyűlési határozatot a m. kir. belügyminiszter úr 1904. évi augusztus hó 17-én jóváhagyta és végérvényesen megerősítette. Ó eminenciája, a biboros Hercegrések, a római apostoli Szentsek által 1902-ik évi 74362. sz. a. különösen is elismert és megerősített joghatóságánál fogva 1905. évi 120. szám alatt kelt oklevélvel plébániánkat föllállította és szervezte.

A plébánia canoni erectiojára vonatkozó oklevél kiadásával egyidejűleg a bíboros érsek Ó eminenciája a plébánia-hivatal betöltésére is pályázatot hirdetett s kijelentette, hogy a főváros törvényhatósági bizottsága által választandó plébános mellé segéd-lelkészt is fog ki nevezni.

A t. közgyűlés előtt ismeretes dolog, hogy fővárosunk törvényhatósága budapesti lelkészünkül megválasztotta nagyságos és főtisztelendő Melles Emil szekezsárdi címzetes apát, szatmármezei főesperes-lelkész urat, ki mellé segéd-lelkészült Ó eminenciája Slepkovszky János tisztelendő urat nevezte ki, kántornak pedig a fő- és székvárosi tanács által Molnár Antal úr választatot meg.

Az apát-plébános úr megválasztása az egyházmegyei főhatóság által megerősítetté, lelkési hivataloskodását megkezdette és 1905. évi december hó 17-én mondotta mindnyájunk jelenlétében az első szent misét szerény, de már saját templomunkban. A Mindenható áldása legyen fölöttünk, templomunk, egyházközségünk s annak hívei fölött!

Tiszteletteljes jeletésünk kapcsán előadjuk, hogy autonóm egyházközségünk alapszabályai, melyeket azok érdemi részében még 1895. évi ösgyűlésünk alkotott és tett mindannyiunkra nézve kötelezővé és amely szabályzat úgyszólván csak alaki részében nyert változást a jóváhagyásra illetékes tényezők kívánságaihoz képest szintén megerősítették és jóváhagyattak az egyházi főhatóság, a kegyúr főváros és nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által.

Ezen alapszabályaink rendelkezésének folyamánya a mai közgyűlés és az egyházközség szerveinek újból leendő megválasztása.

Tiszteletteljes jelentésünket, Mélyen tisztelt közgyűlés, be nem fejezhetjük anélkül, hogy a tizenkét, de sőt tizenhat évet meghaladó multban szívünkben összegyűjtött érzelmeink egyik-másikának kifejezést ne adjunk. Tisztelt közgyűlés! Első sorban az igaz hála az, ami lekötve tartja lelkünket.

A főmagasságú bíboros herczegérek utólrérhetetlen lelki jósága és magas pártfogása volt úttörője minden lépésünknek — az ő magas érdeklődése volt, amely minden elénk taruló akadályt legyőzni segített: az ő kifogyhatatlan érdeklődése és támogatása nyújtott erőt nekünk erőteljesnek! A Mindenható áldása kísérje egész életében és a Gondviselés erősítsen minket abban, hogy valaha oly bizonyítékát adhassuk érzelmeinknek és hálánknak, hogy az — utat találjon az ő jóságos szívéhez!

Mindnyájunk — az egész magyar haza büszkesége Budapest fő- és székváros közönségének nagylelkűsége valóra válni engedte azon álmokat, melyeket már régmúlt elődeink szöttek és eléje terjesztett kérdésünket meghallgatva és méltányolva, a jelen és legközelebb mult idő kedvezőtlen viszonyai közepette és azok ellenére is kegyurasága alá fogadott és ezzel törvényes, de elérni mégis nehéz jogainkhoz juttatott.

Hisszük, reméljük, sőt tudjuk, hogy a főváros nagylelkűségét, mint igaz hazafait s mint a főváros hű polgárai rendíthetetlen magyarságunkkal fogjuk meghálálni és a főváros nagyközönsége lépten-nyomon látni és érezni fogja, hogy a magyar főváros igaz magyarokat segített jogajukhoz.

Szertartásunkbeli püspökeink, különösen Firczak Gyula, munkácsi püspök Ó Nagyméltósága az, aki soha egy pillanatra meg nem szűnt odaadással támogatott küzdelmekben és aki személyes és írásbeli közbenjárásával segített törekvésünk s czélunk elérésében; s tetteik ezt püspökeink önzetlenül akkor is, amidőn mint egyházfejedelmek az egyházi törvények ismerete mellett tudták, hogy nem joghatóságuk alá tartozókat, csupán csak szent szertartásukhoz ragaszkodó és nagyrészt az ő egyházmegyéjükből ídeszakadtakat pártfogolnak. Fenkölt személyök iránti fiú szeretetünkben és mély tiszteletünkben találják fel hálánk kifejezését!

Tisztelt közgyűlés! Midőn a fővárosban egyházközséggé alakultunk, egyrészt vezérként élünkön láttuk még Popovics Jenőt és sorainkban az első vonalban küzdők között Novák Sándor titkársukat.

Oket mint küzdelmünk alapvetőit elvesztettük. A sors nem engedte megérniök azt, aminek ök voltak leg-erősebb munkásai és úttörői!

Ecsetelhetetlen az a férfias hit, melylyel útjuknak indultak; — az a törhetlen buzgalom és akadályt nem

ismerő hév, amelylyel bennünket lelkesítettek és erő-sítettek!

Emlékük iránt érzett, mélyen gyökerező ragaszkodásunk és tisztelünk tege boldoggá örökké tartó álmukat és Isten kegyelme engedje érezni halhatatlan lelküknek azt, hogy alapvetői ök voltak mindannak, amit mi elértünk!

A budapesti görög szert. kath. egyházközség tanácsa.

Ezután Bukovszky György, fertől. int. igazgató mindannyiunk szívéből és lelkéből beszélt, amikor kegyelettel felemlítette a szülőföld kised tlepmoait, hol szertartásunk iránti odaadásunkat s bensőséges ragaszkodásunkat tanultuk megismerni s honnan szent lelkesedést hoztunk fel ide idegbe a fővárosba, hol sok küzelem, munka és fáradozás árán végre lelki otthon teremthetünk magunknak. Az otthonról hozott kegyeletes erkölcsi talizmán megörzése mindnyájunk büszkeségét képezi, öszinte köszönetet és hálaérzetet tolmácsol azoknak, kik mindezen sikerek megteremtésében oly szent lelkesedéssel munkálkodtak. Különösen kegyelettel hódol bold. eml. Popovics Jenő volt elnök és Novák Sándor volt titkár emlékének, kik éltükben minden tehetségüket ennek a czélnak elérésére szentelték, s kik a Mindenható Isten szent akaratából munkásságuk gyümölcseit már nem érthették meg. Teljes hódolatall idézi fel Lung György volt városi tanácsos emlékéit, ki mint kegyuri megbízott egy hitsorszonak is büszkeségére válható lelkesedéssel és jóakarattal támogatta s vitte sikerre ügyünket. Köszönetet mond a volt világi elnöknek és a munkában fáradhatatlan apátplébánosnak is. — A felszólalónak e megemlékezéseit a közgyűlés jegyzőkönyvével örökítette meg.

Sokat vádolnak bennünket széthúzással, torzsalkodással és szeretetlenséggel, de ezeket a vádakat fényesen megdöntötte az a lélekemelő és magasztos jelenet, melylyel a világi elnök és az egyházközségi jegyző választását megejítették. Az elnök lelkész alig tette fel a kérdést, máris hatalmas éljenzés és lelkesedéssel egyhangúlag világi elnökül ismét dr. Pásztyai Jenő ügyvédet, jegyzőül pedig bedői Markos György máv. felügyelőt kiáltották ki. A küldöttségileg meghívott elnök s az új jegyző meghatottan elmondott köszönyzavaiat mi biztosítékául veszszük annak, hogy szívünkhoz forrt ügyünknek a jövőben a multhoz méltó gyámolítói s vezérei lesznek.

Hasonlóan egyhangú felkiáltással megválasztották a képviselőtestület 68 rendes és 25 póttagját, kik legnagyobb részt fővárosi értelmiségink nagyaiból, s a hívőknek buzgóságra nézve kiválóbb tagjaiból állanak.

Az elnök lelkes zárószava szolgáljon buzdításul mindnyájunknak az együttes összetartás és szeretettől áthatott munkálkodás gyakorlására. Adja Isten, hogy ha vannak nehézségek, félreértések és békétlenségek, hát ezek mind eisimuljanak, s magyarországi görög katholicus egyházunknak ezen minden tekintetben első egyházközségének és önkormányzatának megalakulása tanítsen mindenkit szertartásunk iránti törhetetlen szeretetre, a békés együttélés és egymás megbecsülésének erényeire közös érdekeink sikereinek kiküzdésére!

A lefolyt közgyűlésen a kegyúr *dr. Vaszilievics György* alpolgármester képviselte, ki a gyűlés folyamán magasröptű beszédben ecsetelte egyházközségünk érdemeit s azokat a vallásos és hazafias kiválóságokat, melyek miatt a székesfőváros a kegyuraságot teljes bizalommal, lelkesedéssel és jóakarattal fogadta el, s akarja gyakorolni a jövőben is.

A közgyűlés után a tisztai kaszinó épületének egyik külön étteremben a jelenvoltak nagy része barátságos társas lakomára gyűlt össze, hol szónokaink a nap jelentőségének vázolóla mellett a küzdelem harcsoait éftették.

Tapolczay.

A budapesti gör. kath. templom felszerelése
 egyháztanácsunk lelkes vezetőfőfőirainak buzgólkodása s a főváros, mint kegyúr, páratlan jóindulata folytán nemso-
 kára egy teljesen berendezett templomnak képeben fog
 tündökölni. A felszerelés kiegészítésében egy lépéssel
 ismét előbbre vagyunk, melyről a székesfőváros tanácsá-
 nak, Dr. Pásztyeli Jenő, egyháztanácsunk unjonnan meg-
 választott fárhadhatlan szorgalmú elnökéhez intézett végzése
 bizonyára nagy örömet fog kelteni gör. kath. híveink
 körében. A főváros tanácsának határozatát egész terje-
 delmében itt adjuk.

A görög szert. kath. lelkesi hivatal kérelme a
 szegényháztéri gör. kath. templom belső átalakítási munká-
 inak sürgős végrehajtása és az ikonosztázion három
 nagyobb méretű képeknek Roskovics Ignác festőművész
 által való megfestése iránt Budapest székesfőváros taná-
 csának határozata a következőképen szól:

A budapesti gör. szertartású kath. lelkesi hivatal f.
 hó 14-én 8. szám alatt kelt előterjesztése alapján főlhívja a
 tanács a mérnöki hivatalt, hogy a gör. kath. templom
 belső berendezési tárgyai közül még mindig hiányzó
 főoltár, két előkészületi oltár, a papi trónszék, a főoltár
 képeknek elhelyezésére fölülvilágítóval tervezett fülke s a
 képpálvány (ikonosztázion) tervrajzait és részletes kiviteli
 rajzait most már a jelen határozat vételétől számítandó
 legfőképpen hat hét leforgása alatt mind készítesse el és ezek
 alapján a munkák kiadása és végrehajtása iránt a 83046.
 1906.—I. sz. tan. határozat rendelkezéseinek megfelelőleg
 akép intézkedjen, hogy a templom belső berendezése
 azután mielőbb befejezést nyerjen. Minthogy pedig a gör.
 katolikusok részére átengedett templom külső és belső
 helyreállítására és belső berendezésére 920/904. sz. köz-
 gyűlési határozattal engedélyezett, összesen 42.000 (negy-
 venkétezer) koronából a tan. I. ügyosztály jelentése szer-
 rint jelenleg már csak mintegy 9000 korona áll rendelkezés-
 re, amely a főntebb jelzett berendezési tárgyak költsé-
 gait körülbelül éppen födözni fogja ugyan, de a képpál-
 ványra okvetlenül szükséges 3 nagyobb képnek, nevezetesen:
 az Úr Jézus, Szűz Mária és az Úrvacsorát ábrázoló
 képeknek Roskovics Ignác festőművész ajánlata szerint
 mérsékelt árak szerinti (3000+3000+4000 = összesen:
 10.000 (tízezer) korona beszerzési költségeire nézve födöz-
 zetet egyáltalában nem nyújt, ennél fogva a tanács ezen
 három legszükségesebb kép 10.000 korona költségére a
 közgyűléstől újabb hitel kérését elkerülhetlenül szüksé-
 gesnek tartja, mielőtt azonban evégből a közgyűléshez
 előterjesztést tenne, az összes iratok kiadása mellett fől-
 hívja a tan. VI. ügyosztályt, hogy az imént említett 10.000
 (tízezer) koronányi összegnek födözőterét vonatkozólag a
 pénzügyi és gazdasági ügyosztály útján sürgős előter-
 jesztést tegyen. Figyelemmel arra, hogy a három kép meg-
 festésére igen kedvező árak mellett ajánlatot tett, Ros-
 kovics Ignác festőművésznek e kép elkészítésére csakis a
 téli hónapok állanak rendelkezésre s későbbi időben
 a munkát már nem vállalhatná, ennél fogva, nehogy a
 költségek megszavazása és fölsőbb jóváhagyása iránti tár-
 gyalásokra megkívántató tetemesebb idő kárba vesszen, a
 tanács az Úr Jézust ábrázoló képeknek a bemutatott váz-
 lat alapján leendő elkészítését Roskovics Ignác festő-
 művész úrnál 3000 (háromezer) korona árban már most
 megrendeli és főlhívja a nevezett festőművész urat, hogy
 e képek elfogadott vázlata alapján való elkészítéséhez
 fogjon hozzá s annak elkészültét jelentse be: megjegyez-
 tetvén, hogy a képek az ikonosztázion terve szerinti
 (élet)nagyságúnak kell lennie s átvétele a művész úr VI.,
 Munkácsy-u. 16. szám alatti műtermében a görög kath.
 egyháztanács elnöke, a gör. kath. lelkesi úr és Barcza Elek
 művezető építész úr által fog történni. — A kép árának
 1/2-ad része egyidejűleg, a 2/3-ad része pedig az átvétel
 után utalványoztatik; kimondván a tanács, hogy ezen első
 kép 3000 (háromezer) koronányi költsége addig is, míg a
 közgyűlés a jelen előterjesztés fölött határozhat, a köz-
 gyűlés jóváhagyása reményében, egyelőre és előlegképen
 a f. évi költségvetés kiadási «LXXXI. Hazai képzőművé-
 szeti czélok» című fejezete alatt előirányzott összes ter-
 hére lesz utalványozandó. A tanács ehhez képest utasítja
 a központi pénztárt, hogy a Roskovics Ignác festőmű-
 vésznel a gör. kath. templom számára 3000 korona árban
 megrendelt s az Úr Jézust ábrázoló festmények árának
 megrendeléskor fizetendő 1/2-ad része fejében 1000 (egy-
 ezer) koronát szabályszerűen bélyegzett nyugtára fizessen
 ki és helyezze ezt a f. évi költségvetés LXXXI. Hazai

képzőművészeti czélokra című fejezet alatt előirányzott
 összeg terhére előlegként kiadásba. Miről dr. Pásztyeli
 Jenő úr, mint a gör. szert. kath. egyházköztség elnöke
 (IX., Üllői-út 5.), továbbá Melles Emil gör. kath. apát-
 plébános, Roskovics Ignác festőművész (VI., Munkácsy-
 utca 16.), Heuffel Adolf középítési igazgató és Barcza
 Elek művezető-mérnök, a tan. I. és VII. ügyosztályok, a
 mérnöki hivatal és a számvevőség felzetlen, a központi
 pénztár utalványon, a tan. VI. ügyosztály pedig az összes
 iratokkal tárgyraton értesítendők. — Kelt Budapestben,
 a székesfőváros tanácsának 1907. évi január hó 31-ikén
 tartott üléséből.

11492 1907.-I.
 H.

Barczy,
 polgármester.

Magyar liturgia Makón. Közvetlenül lapunk
 zárta előtt az a hír járta be a fővárosi hírlapokat, hogy
 a makói gör. kath. egyháztanács legutóbbi ülésében az
 egyházi szertartásoknál a magyar liturgia használatát
 határozatilag kimondotta és hogy ezt a határozatot jóvá-
 hagyás végett sürgősen felterjesztették Radu Demeter
 nagyváradi gör. kath. püspök úrhoz. Részünkről a hírt
 ebben a formában nem tartjuk valószínűnek, még pedig
 először azért, mert az egyháztanács nem illetékes ily kér-
 désekben határozni, hanem a nép lelki szükségét magá-
 nak a lelkeseknek kell megfigyelnie, vagy ha ő ezt tenni
 elmulasztaná, akkor csakis maga a nép van hivatva erre
 vonatkozó kívánságait tolmácsolni. De nem valószínű a
 hír másodsor azért sem, mert a jelen stádiumban, mikor
 a magyar liturgia ügye Róma döntése alatt áll, még nem
 lehet szó magyar liturgiáról, hanem csak oly magyar
 nyelvű isteni tiszteletéről, aminő a munkács és eperjesi
 egyházmegyék magyar egyházközségeiben általános hasz-
 nálatban van: vagyis hogy a tulajdonképeni liturgikus
 nyelv mellett az istentiszteletek korrespondenzus részeiben
 ne csak a nép, — mint ez Makón már régi idő óta
 gyakorlatban van — hanem a pap is a magyar nyelvet
 használja. Reméljük, hogy a nagyváradi görög katolikus
 püspök úr is ebből a szempontból fogja az ügyet el-
 bírálni és az előadott határok közt tért fog adni a nép
 jogos kívánságának, addig is, míg a római Szentszék a
 magyar liturgia ügyében végleges döntést fog hozni.

A hercegprímás születésnapja. Vaszary Kolos
 biboros hercegprímás e héten ülte meg születésének
 hetvenötödik évfordulóját budavári palotájában. Az agg,
 de friss szellemű főpásztor életének e nevezetes mes-
 gyéje egy gyönyörű, harmónikus, nemes élet útvonalának
 magaslatát mutatja nekünk s mi, magyar gör. katoliku-
 sok is őszinte szeretettel üdvözljük a kiváló főpászort
 születésnapja alkalmából. Az esztergomi káptalan szerencse-
 kívánatait Klinda Teofil dr. prelátus-kanonok adta át. Az
 udvari papság részéről Andor György dr. prelátus-kanon-
 ok, a budapesti egyházkerületi papság nevében pedig
 Ott Ádám dr. apát, esperes-plébános üdvözölte a herceg-
 prímást.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI

— m — (Eperjes). Ez nem vált be, nagyon dagályos és a
 kidolgozása is egyetlen.

A. D. Köszönjük, felhasználjuk.

Fa—d. (Téli képek). De minő képek ezek! Két sorát elret-
 tentő példának idejünk:

Elmult már a Hamvazó
 És még mindig havaz, óh!!

Óh! Óh!

V. Rövid idő alatt meg tetszik kapni a választ.

Kezdő. A tehetség felcsillan bennük, de még nyomda-
 festéket nem érdemelnek. Várjuk a folytatást.

Vig. Nagyon szomorú dolgok ezek, kérjük szépen. Nem
 használhatjuk.

X. Már többször kijelentettük, hogy ócska boulevard-törté-
 netek nem kapnak helyet nálunk.

H-d. Ezek már derék dolgok. Csak előre!

R. A. (Tisza-Bogdány). A 'Tiszavölgyi képek' III. érdekes
 részlete kissé megkétsé, lapunk zártakor érkezett s így olvasóink
 csak jövő számunkban gyönyörködhetnek benne. Várjuk a többi
 is. Üdv.

Y. A. (Oxford.) Levele későn érkezett. A cikk akkorára már
 be volt tördelve.